

VALTIONEUVOSTON ASETUS ENERGIATUEN MYÖNTÄMISEN YLEISISTÄ EHDOSTA**YLEISPERUSTELUT****1.1 Nykytila**

Energiatukien myöntämiseen sovelletaan yleislakina valtionavustuslakia (688/2001), jonka 8 §:n nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä lain soveltamisalaan kuuluvan valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuuden nojalla on annettu valtioneuvoston asetus energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista (1063/2012), jäljempänä *nykyinen asetus*, jonka voimassaolo päättyy 31.12.2017. Energiatukea myönnetään valtion talousarvion momentin 32.60.40 valtuuden puitteissa. Momentilla on energiatuen myöntämiseen liittyviä tarkennuksia.

Energiatukea on voitu myöntää sellaisiin investointi- ja selvityshankkeisiin, jotka edistävät uusiutuvan energian tuotantoa tai käyttöä, edistävät energiansäästöä tai energian tuotannon tai käytön tehostamista taikka vähentävät energian tuotannon tai käytön ympäristöhaittoja. Tuen saajina ovat voineet olla yritykset, kunnat ja muut yhteisöt. Tuen myöntämisestä on päättänyt työ- ja elinkeinoministeriö tai Innovaatorahoituskeskus Tekes. Elinkeino-, ympäristö- ja liikennekeskukset päättivät energiatuen myöntämisestä, ennen kuin tehtävä siirrettiin Tekesiin tammikuussa 2017. Tuen myöntämisen edellytyksenä on muun muassa sen käynnistävä vaikutus.

1.2 Tavoitteet

Euroopan unionissa sovitut ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet ohjaavat voimakkaasti Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan valmistelua ja toimeenpanoa. Suomen pitkän aikavälin tavoitteena on hiilineutraali yhteiskunta. Parlamentaarisen energia- ja ilmastokomitean lokakuussa 2014 julkaisema mietintö ”Energia- ja ilmastotiekartta 2050” (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu, Energia ja ilmasto 31/2014) toimii strategisen tason ohjeena kohti tätä tavoitetta. Tiekartassa arvioitiin keinot vähähiilisen yhteiskunnan rakentamiseksi ja Suomen kasviuonekaasupäästöjen vähentämiseksi 80—95 prosentilla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2050 mennessä.

Marraskuussa 2016 julkaistu kansallinen energia- ja ilmastostrategia vuoteen 2030 (VNS 7/2016 vp), jäljempänä *energia- ja ilmastostrategia*, on pääministeri Juha Sipilän hallituksen kärkihankkeen ”Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti” päätoimia. Energia- ja ilmastostrategiassa linjataan konkreettisia toimia ja tavoitteita siten, että Suomi saavuttaa Juha Sipilän hallitusohjelmassa sekä yhdessä EU:ssa sovitut energia- ja ilmastotavoitteet vuoteen 2030 ja on johdonmukaisesti matkalla kohti vuoden 2050 tavoitteita.

Energia- ja ilmastostrategian mukaan uusiutuvan energian investointitukia kohdennetaan ensisijaisesti uuden teknologian kaupallistamiseen sekä päästökauppasektorin ulkopuolisten sektoreiden kuten liikenteen kehittyneitä biopolttoaineita tuottaviin laitoksiin, liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien yleistymiseen ja muuhun päästökauppaan kuulumattomaan sähkön- ja lämmöntuotantoon.

Energiatukiohjelma liittyy hallitusohjelman jaksoon *Biotalous ja puhtaat ratkaisut* ja kärkihankkeeseen *Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti*. Energiatuen tavoitteena on vähentää uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian teknologisia ja taloudellisia riskejä. Tavoitteena on tukea hankkeita, joilla parhaiten arvioidaan voitavan edistää tulevaisuuden energiaratkaisuja vuoden 2030 kansallisten ja EU-tavoitteiden saavuttamiseksi ja jotka ilman energiatukea jäisivät toteuttamatta.

Investointeja uusiutuville energialähteillä tuotettuun sähkөөn edistetään myös tuotantotukijärjestelmällä, joista säädetään uusiutuville energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetussa laissa (1396/2010). Lain muuttaminen on vireillä (HE xx/2017 vp).

1.3 Keskeiset ehdotukset

Valtionavustuslain 8 §:n nojalla annettaisiin uusi valtioneuvoston asetus energiatauen myöntämisen yleisistä ehdoista. Asetus vastaisi sisällöltään pääosin nykyistä asetusta, mutta siihen tehtäisiin joitakin tarkennuksia ja johdonmukaisuutta lisääviä muutoksia. Lisäksi energia- ja ilmastostrategian mukaisesti edistettäisiin tuen suuntaamista uuden teknologian hankkeisiin.

Energiatukea voitaisiin myöntää uusiutuvan energian, energiatehokkuuden tai energiatuotantolaitteiden vähähiilisyyttä edistäviin investointi- ja selvityshankkeisiin, jos tuella voidaan katsoa oleva kannustava vaikutus. Etusijalla olisivat investointihankkeet, joilla edistetään uutta teknologiaa ja sen kaupallistamista hyödyntämistä. Lisäksi käytettävissä olevan valtuuden puitteissa olisi mahdollista myöntää tukea myös muille hankkeille, mutta tällöin etusijalla olisivat pitkälle valmistellut hankkeet, joilla voidaan kustannustehokkaasti edistää muita myönteisiä energiavaikutuksia.

Asetuksen nojalla siirrettäisiin päätösvalta työ- ja elinkeinoministeriöltä Tekesille. Jatkossa Tekes hoitaisi kaikki selvityshankkeisiin liittyvät tehtävät sekä lisäksi uuden teknologian investointihankkeisiin liittyvät tehtävät, kun investointihankkeen hyväksyttävät kustannukset ovat enintään 1 miljoonaa euroa.

1.4 Esityksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Energiatukea voidaan myöntää valtion talousarvioon otettavan määrärahan mukaisesti. Energiatuelle edistetään sellaisten projektien ja investointien käynnistymistä, jotka ilman tukea jäisivät toteutumatta. Tästä syystä tuella saattaa olla myös työllistävä vaikutus.

Investointeihin käytännössä myönnettävät keskimääräiset avustusprosentit ovat pääosin huomattavasti alle maksimitukiprosenttien. Keskimääräinen tuki on viime vuosina ollut noin 20–25 prosenttia. Siten tuella on voitu käynnistää noin nelin- tai viisinkertaiset investoinnit tukimäärään nähden. Uuden teknologian hankkeiden osuus energiatauen myöntövaltuudesta on viime vuosina ollut keskimäärin yli puolet käytettävissä olleesta valtuudesta, ja tuki on suuntautunut erityisesti yksittäisiin suuriin hankkeisiin.

Ympäristövaikutukset

Energiatauen keskeisenä tavoitteena on kehittää energiataloutta energian tuotannon ja käytön ympäristö- ja ilmastohaittojen vähentämiseksi. Tukea myönnettäisiin etenkin hankkeisiin, jotka edistävät pitkän aikavälin kansallisten ja Suomelle EU:ssa asetettujen energiapolitiittisten tavoitteiden saavutta-

mista ja EU:n energiatehokkuustavoitteen toteutumista. Merkittävässä osassa tuettavista hankkeista pyrkimyksenä on edistää uusiutuvien energialähteiden käyttöä taikka energiatehokkuutta tai energian säästöä, ja siten parantamaan ympäristön tilaa. Tuen tarkoituksena on tukea energiapolitiikan toimijoita ja siten edistää esimerkiksi ympäristömyönteisen teknologian ja toimintatapojen kehitystä. Joihinkin investointihankkeisiin saattaa liittyä ympäristölupamenettely. Tällaisissa hankkeissa ympäristövaikutukset arvioidaan erikseen.

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Asetus ei aiheuttaisi merkittäviä organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia verrattuna nykyiseen asetukseen. Tukikelpoisia kohteita koskevia linjauksia tehdään vuosittain, jolloin esimerkiksi osa tuettavista kohteista saattaa poistua energiatuen piiristä. Tavoitteena on entistä enemmän suunnata tukea uuden teknologian hankkeisiin, mikä osaltaan vähentäisi tukihakemuksia. Tästä syystä kokonaisuutena arvioiden asetuksesta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia. Tekesin tehtäväalue laajenee jonkin verran, mutta tällä ei arvioida olevan vaikutusta resurssitarpeeseen. Uuden teknologian hankkeiden käsittely Tekesissä saattaa kuitenkin aluksi lisätä jonkin verran resurssitarpeita, mutta Tekesissä on paljon tähän liittyvää osaamista. Vastaavasti työ- ja elinkeinoministeriössä käsiteltävien ja ratkaistavien hakemusten määrä saattaa vähentyä jonkin verran.

1.5 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelun aikana on kuultu sidosryhmiä.

Asetusehdotus ja siihen liittyvä muistio ovat olleet lausunnolla 31.10–15.11.2017. Lausunto pyydettiin valtiovarainministeriöltä, Energiavirastolta, Innovaatiorahoituskeskus Tekesiltä, KEHA-keskukselta, Aurinkoteknillinen Yhdistys ry:ltä, Bioenergia ry:ltä, Energiateollisuus ry:ltä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:ltä, Metsäteollisuus ry:ltä, Motiva Oy:ltä, Paikallisvoima ry:ltä, Pienvesivoimayhdistys ry:ltä, Suomen Biokaasuyhdistys ry:ltä, Suomen Elfi Oy:ltä, Suomen Lähienergialiitto ry:ltä, Suomen Lämpöpumppuyhdistys SULPU ry:ltä, Suomen Tuulivoimayhdistys ry:ltä, Suomen Yrittäjät ry:ltä, Teknologiateollisuus ry:ltä ja Öljy- ja biopolttoaineala ry:ltä.

Lausunnoissa ...

Lausuntojen perusteella ...

Taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain (429/2016) mukaisesti yritystukineuvottelukunnalta on pyydetty lausunto siitä, täyttääkö suunniteltu tukijärjestelmä EU:n lainsäädännön valtioneuvoston edellytykset ja mitä valtioneuvoston tukijärjestelmän mukaisesti meneteltävien tukiviranomaisen on noudatettava. Yritystukineuvottelukunta on xx päivänä xxkuuta 2017

1.6 Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 §. Soveltamisala.

Pykälä vastaisi nykyisen asetuksen 1.1 §:ää. Energiatuki on valtionavustuslaissa tarkoitettu valtiontuki, johon lakia sovelletaan. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä energiatuen valtion talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä. Energiatukea voidaan myöntää valtion talousarvion momenteilta 32.60.40 (energiatuki).

Soveltamisalaa koskevassa pykälässä ei enää viitattaisi Euroopan yhteisön rakennerahastoista osarahoitettavista hankkeista säädettyyn rakennerahastolakiin (1401/2006). Nykyisellä ohjelmakaudella 2014—2020 momentti 32.50.64 (EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin) ei enää ole käytettävissä energiatuen myöntämiseen.

2 §. Määritelmät.

Pykälä vastaisi nykyisen asetuksen 3 §:ää. Selvityshanketta koskevaan määritelmään tehtäisiin kuitenkin tekninen korjaus.

3 §. Valtionapuviranomainen.

Pykälä vastaisi osin nykyisen asetuksen 4 §:ää, mutta Innovaatorahoituskeskus Tekesin tehtäväaluetta laajennettaisiin. Työ- ja elinkeinoministeriö ei enää päättäisi tuen myöntämisestä sellaisiin selvityshankkeisiin, joiden hyväksyttävät kustannukset ylittävät 250 000 euroa tai jotka liittyvät uuden palvelun tai menetelmän kehittämiseen. Jatkossa Tekes käsittelisi kaikki selvityshankkeita koskevat hakemukset ja päättäisi tuen myöntämisestä sekä hoitaisi muut selvityshankkeita koskeviin tukiin liittyvät tehtävät. Lisäksi Tekesiin siirrettäisiin uuden teknologian investointihankkeita koskevista tuista päättäminen ja muut tähän liittyvät tehtävät, kun hankkeen kustannukset ovat enintään 1 000 000 euroa. Käytännössä uuden teknologian investointihankkeena pidettäisiin edelleen hanketta, jossa kyse on asianomaisen teknologian ensimmäisestä tai ensimmäisistä sovelluksista kaupallisessa käytössä Suomessa.

4 §. Energiatuen soveltuvuus Euroopan unionin sisämarkkinoille.

Energiatuki on valtiontukea, johon sovelletaan EU:n valtiontukisääntelyä. Valtiontuet ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklan 107 kohdan 1 mukaan lähtökohtaisesti kiellettyjä. Artiklan 107 kohdissa 2 ja 3 määritellään kuitenkin poikkeukset, joiden nojalla tukitoimenpiteet voidaan hyväksyä. Ennakoilmoitusta komissiolle ei vaadita, kun kyseessä on ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaa kuuluva tukijärjestelmä tai tuki, josta säädetään tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettussa komission asetuksessa (EU) N:o 651/2014 (jäljempänä *ryhmäpoikkeusasetus*), taikka vähämerkityksellinen tuki (jäljempänä *de minimis -asetus*), josta säädetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annettussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013.

Pykälässä säädetäisiin nykyistä täsmällisemmin energiatuen soveltuvuudesta Euroopan unionin sisämarkkinoille. Asetuksen mukaista tukiohjelmaa ei olisi tarkoitus hyväksyttää erikseen komissiolle, vaan pääsääntöisesti sovellettaisiin ryhmäpoikkeusasetusta. Tarvittaessa komissiolta olisi kuitenkin

kin saatava hyväksyntä yksittäisen tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille. Täydentävästi olisi myös mahdollista soveltaa de minimis -asetusta.

Pykälän 1 momentin mukaisesti energiatuen soveltuvuus sisämarkkinoille perustuisi ryhmäpoikkeusasetukseen. Energiatuen myöntämisessä olisi noudatettava asetuksen yhteisiä säännöksiä koskevaa I lukua ja valvontaa koskevaa II lukua sekä ympäristönsuojeluun myönnettyä tukea koskevia III luvun 7 jakson säännöksiä. Uusiutuvaa energian tuotannon tai käytön edistämistä koskeville investointihankkeille myönnettävän tuen kannalta keskeinen on III luvun 41 artikla (*Investointituki uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian käytön edistämiseen*). Energiatehokkuuden edistämistä koskeville investointihankkeille myönnettävän tuen kannalta keskeisiä ovat III luvun 38 artikla (*Investointituki energiatehokkuustoimenpiteisiin*) ja 46 artikla (*Investointituki energiatehokkaaseen kaukolämmitykseen ja -jäähdytykseen*). Selvityshankkeille myönnettävän tuen kannalta keskeinen on III luvun 49 artikla (*Ympäristötutkimuksiin myönnettävä tuki*).

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa ryhmäpoikkeusasetusta ei voida soveltaa. Tällöin energiatuen myöntäminen ja maksaminen edellyttäisi, että komissio on kyseisen yksittäisen tuen sisämarkkinoille soveltuvaksi. Energiatuki voitaisiin tällöin kuitenkin myöntää ehdollisena. Ryhmäpoikkeusasetusta ei sen I luvun 4 artiklan mukaan voida soveltaa investointihankkeisiin myönnettävään energiatukeen, jos tuki ylittää 15 miljoonaa euroa yritystä ja investointihanketta kohden. Lisäksi esimerkiksi liikenteen kehittyneiden biopolttoaineiden tuotannon investointihankkeille myönnettävään tukeen ei ole mahdollista soveltaa ryhmäpoikkeusasetusta (ks. 41 artiklan 3 kohta), koska biopolttoaineiden käyttöä edistetään kansallisesti myös biopolttoaineiden käytön edistämistä liikenteessä annetussa laissa (446/2007) säädetyin jakeluvelvoitteen mukaisesti. Komissio arvioisi yksittäisen tuen soveltuvuuden sisämarkkinoille soveltaen komission tiedonantoa ”Suuntaaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle ja energia-alalle vuosina 2014–2020” (2014/C 200/01).

Pykälän 3 momentissa otettaisiin huomioon, että energiatuen myöntämiseen voidaan tarvittaessa myös soveltaa de minimis -asetusta. Erityisesti tämä tulisi kyseeseen, kun ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella oikeusvarmuus ei arvioida riittäväksi. Näitä on ollut muutamia vuodessa. De minimis -asetuksen 3 artiklan mukaan jäsenvaltion yhdelle yritykselle myöntämän vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ei saa olla yli 200 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana, mikä merkittävästi rajaa asetuksen soveltamista.

Energiatuen myöntämiseen ja maksamiseen liittyvän Euroopan unionin lainsäädännön noudattamisesta säädetään lisäksi valtionavustuslain 6.3 §:ssä, 19 §:n 3 kohdassa ja 22.3 §:ssä. Lain 6.3 §:n nojalla valtionavustus ei saa yhdessä muiden julkisten tukien kanssa ylittää EU:n tai Suomen lainsäädännössä säädettyä valtionavustuksen tai muun julkisen tuen enimmäismäärää. Lain 19 §:n 3 kohdan nojalla valtionapuviranomainen voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen keskeytettäväksi, jos EU:n lainsäädännössä edellytetään maksamisen keskeyttämistä. Lain 22.3 §:n nojalla valtionapuviranomainen voi päätöksellään myös määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen takaisin perittäväksi, jos EU:n lainsäädännössä sitä edellytetään.

5 §. Tuettavat hankkeet.

Pykälän 1 momentti vastaisivat nykyistä 5 §:n 1 momenttia, mutta sääntelyä täsmennettäisiin. Energiatukea myönnettäisiin kuten nykyisin investointi- ja selvityshankkeisiin, jotka edistävät uusiutuvan energian tuotantoa tai käyttöä taikka energiatehokkuutta. Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin soveltamisalaan kuuluvaksi lisäksi energiajärjestelmän muuttu-

minen vähähiiliseksi. Käytännössä tarkoituksena on ensi sijassa myöntää tukea 1 ja 2 kohdan mukaisiin hankkeisiin, kuten nykyisin.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin osin nykyistä tarkemmin hankkeista, joihin voidaan myöntää energiatukea vain rajoitetusta tai erityisellä perusteella.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan energiatukea voitaisiin myöntää ainoastaan uuden laitoksen investointiin, jos kyseessä on uusiutuvan energian tuotannon tai käytön edistäminen. Ryhmäpoikkeusasetuksen 41 artiklan 5 kohdan mukaan investointitukea uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian käytön edistämiseen saa myöntää ainoastaan uusille laitoksille.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan energiatukea voitaisiin myöntää ainoastaan sellaisen energiatehokkuutta edistävän hankkeen ylimääräisiin investointikustannuksiin, joita korkeamman energiatehokkuustason saavuttaminen edellyttää. Ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artiklan 3 kohdan ja 46 artiklan 2 kohdan mukaan energiatehokkuustoimenpiteiden osalta tukikelpoisia kustannuksia ovat asianomaisessa artiklassa tarkemmin määritellyt ylimääräiset investointikustannukset, joita korkeamman energiatehokkuustason saavuttaminen edellyttää.

Pykälän 2 momentin 3 kohta vastaisi nykyisen asetuksen 5 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan korvausinvestointeihin ei lähtökohtaisesti enää myönnettäisi energiatukea. Poikkeuksena kuitenkin hankkeet, joilla merkittävästi voidaan saavuttaa 1 momentissa tarkoitettuja myönteisiä energiavaikutuksia.

Pykälän 4 momentissa otettaisiin kantaa energiatuen myöntämisessä etusijalle asetettaviin hankkeisiin. Viime vuosina energiatukea on haettu merkittävästi enemmän kuin sitä valtion talousarvioon otetun valtuuden puitteissa on mahdollista myöntää. Ensisijaisesti energiatukea suunnattaisiin sellaisiin investointihankkeisiin, joilla edistetään uutta teknologiaa ja sen kaupallistamista hyödyntämistä. Tällä tavoin suuntaamalla energiatuen vaikuttavuuden arvioidaan toteutuvan parhaiten. Jos käytettävissä olevan valtuuden puitteissa olisi mahdollista myöntää tukea myös muille hankkeille, etusijalla olisivat tällöin pitkälle valmistellut hankkeet, joilla voidaan kustannustehokkaasti edistää 1 momentissa tarkoitettuja muita myönteisiä energiavaikutuksia. Suomen pitkän aikavälin tavoitteena on hiilineutraali yhteiskunta. Tämä tavoite sekä kansalliset että EU:ssa sovitut energia- ja ilmastotavoitteet vuoteen 2030 edellyttävät panostusta erityisesti uuteen energiateknologiaan ja lisäksi tavanomaisen teknologian hankkeiden kustannustehokkuuden ja hankeosaamisen kehittämistä.

Nykyisen asetuksen 5 §:n 4 momentin säännös, jonka mukaan energiatukea ei olisi mahdollista myöntää Suomessa toteutettaviin ilmastomuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen Kioton pöytäkirjan (SopS 13/2005) 6 artiklassa tarkoitettuihin yhteistoteutushankkeisiin, ei enää olisi tarpeen. Säännöksessä tarkoitettuja hankkeita ei todennäköisesti enää käytännössä toteuteta.

6 §. Energiatuen myöntämisen yleiset edellytykset.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin energiatuen myöntämisen edellytykseksi, että hanke tai hankkeeseen sisältyvää uutta teknologiaa ei toteutaisi ilman tukea. Keskeinen peruste valtiontuen myöntämiseen on tuen tarve, esimerkiksi hankkeen tai siihen sisältyvän uuden teknologian toteuttaminen ilman valtiontukea ei olisi taloudellisesti kannattavaa tai uuden teknologian käyttöön ottoon liittyvä huomattava taloudellinen riski. Hankkeelle olisi mahdollista myöntää tukea ainoas-

taan, jos tuella saadaan aikaan hankkeen toteutuminen. Kun kyse on uudesta teknologiasta, tukea olisi mahdollista myöntää, jos tuella saadaan aikaan investointi uuteen teknologiaan. Valtionavustuslain 7 §:ssä säädettyjen valtionavustuksen myöntämisen yleisten edellytysten mukaisesti periaatetta on tähänkin asti noudatettu, ja selvyuden vuoksi siitä olisi tarpeen säätää täsmällisemmin asetuksessa.

Pykälän 1 momentin 2 kohta olisi tiukennus verrattuna nykyisen asetuksen 8 §:n 2 ja 3 momenttiin. Nykyisin on riittänyt, että energiatukea on haettu ennen hankkeen aloittamista. Lisäksi hankkeen aloittamisen ajankohdasta säädettäisiin hieman nykyistä tarkemmin. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan energiatuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että ennen tuen myöntämistä koskevaa päätöstä investointihankkeessa tai selvityshankkeessa ei ole tehty sellaista sitoumusta, jonka jälkeen hankkeen peruuttaminen ei enää ilman merkittävää taloudellista menetystä olisi mahdollista. Pykälän 2 kohdan a alakohdassa olisi investointihankkeen osalta erikseen mainittu sitova investointipäätös, päälaitetilaus tai päätös rakentamistyön aloittamisesta tai muu sitoumus ja b alakohdassa selvityshankkeen osalta sitova tilaus tai muu sitoumus. Muutos olisi tarpeen, jotta tukea voidaan suunnata entistä tarkemmin hankkeisiin, jotka vaativat tukea käynnistykseen. Tavoitteena olisi myös parantaa hakemusten laatua.

Pykälän 2 momentissa olisi poikkeus 1 momentin 2 kohtaan. Energiatukea voitaisiin kuitenkin myöntää investointihankkeeseen sisältyvälle uuden teknologian osuudelle, energiatehokkuustoimenpiteelle tai muutoin rajatusti, jos hankkeeseen sisältyvää, tuella rahoitettavaa uuden teknologian osuutta, energiatehokkuustoimenpidettä tai muuta rajattua osuutta ei olisi käynnistetty 1 momentin 2 kohdan a alakohdan mukaisesti. Muilta osin hankkeen käynnistäminen ei olisi esteenä tuen myöntämiselle.

Arvioitaessa tukitoimenpiteen soveltuvuutta sisämarkkinoille edellytetään sillä olevan kannustava vaikutus. Ryhmäpoikkeusasetuksen 6 artiklan mukaan tuella katsotaan olevan kannustava vaikutus, jos tuensaaja on jättänyt kirjallisen tukihakemuksen kyseiselle jäsenvaltiolle ennen hanketta tai toimintaa koskevien töiden aloittamista. Ympäristö- ja energiatuen suuntaviivojen 3.1 jakson mukaan kannustava vaikutus on silloin, kun tuki muuttaa yrityksen käyttäytymistä niin, että se harjoittaa sellaista ylimääräistä toimintaa, jota se ei harjoittaisi ilman tukea tai jota se harjoittaisi rajoitetusti tai eri tavalla.

Pykälän 3 momentti vastaisi nykyisen asetuksen 5 §:n 3 momenttia.

7 §. Energiatuen saaja.

Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat nykyisen asetuksen 6 §:n 1 momenttia. Energiatukea voisivat edelleen saada yritykset, kunnat ja muut yhteisöt, eikä tukea edelleenkään myönnettäisi valtionosuutta saaville perustamishankkeille, asunto-osakeyhtiöille, asuinkiinteistöille tai maataloille taikka niiden yhteyteen toteutettaville hankkeille. Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 19 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluu muun muassa maatalous ja 24 §:n mukaan ympäristöministeriön toimialaan kuuluvat muun muassa rakentaminen ja asuminen. Lisäksi tarkennettaisiin nykyistä käytäntöä vastaavasti, että tukea ei myönnetä virastoille, laitoksille tai muille organisaatioille, joiden toiminta rahoitetaan valtion talousarviosta. Tukea voitaisiin myöntää hankkeisiin, joissa tuen saaja saa osan rahoituksestaan valtion talousarviosta, mutta valtaosa rahoituksesta tulisi kuitenkin muualta kuin valtion talousarviosta.

Pykälän 3 momentti vastaisi nykyisen asetuksen 2 §:n 4 momenttia. Rajoitus perustuu ryhmäpoikkeusasetukseen sekä ympäristö- ja energiatuen suuntaviivoihin. Vaikeuksissa oleville yrityksille myönnettävään valtiontukeen sovelletaan komission tiedonantoa suuntaviivoista valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen (2014/C 249/01). Vaikeuksissa oleva yritys on tarkemmin määritelty mainittujen suuntaviivojen 2.2 jakson 20 kohdassa sekä ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa.

Pykälän 4 momentti vastaisi nykyisen asetuksen 6 §:n 2 momenttia.

8 §. Energiatuen enimmäismäärä.

Pykälä vastaisi nykyisen asetuksen 7 §:ää. Pykälässä säädettäisiin hyväksyttävien kustannusten perusteella laskettavan tuen enimmäismäärä investointi- ja selvityshankkeissa. Kuntien toteuttamissa uusiutuvan energian katselmuksissa tukeen ei kuitenkaan enää voisi myöntää kymmenen prosenttiyksikön korotusta, vaan energiatuen saajia kohdeltaisiin samoin perustein. Tuen myöntäminen perustuu aina tapauskohtaiseen harkintaan. Lisäksi on otettava huomioon ryhmäpoikkeusasetuksen mukaiset tuki-intensiteettejä koskevat rajoitukset tai, jos ympäristötuen suuntaviivoja sovellettaisiin ryhmäpoikkeusasetuksen sijasta, mainittujen suuntaviivojen mukaiset rajoitukset enimmäisprosenttimääriä harkittaessa. Pykälässä säädettäisiin lisäksi vastaavalla tavalla kuin nykyisin koordinaatorille maksettavasta korvauksesta.

9 §. Energiatukihakemus.

Pykälän 1 momentti vastaisi nykyisen asetuksen 8 §:n 1 momenttia. Energiatukihakemus toimitettaisiin Tekesiin kuten nykyisin. Tekesillä on käytössään sähköinen asiointipalvelu. Tekes siirtäisi työ- ja elinkeinoministeriöön käsiteltäväksi ne hakemukset, joiden osalta 3 §:n mukaan ministeriö on toimivaltainen.

Pykälä 2 momentti vastaisi nykyisen asetuksen 9 §:n 1 momenttia, mutta tukihakemuksessa ja sen liitteissä vaadittavat tiedot olisi ryhmitelty nykyistä johdonmukaisemmin ja tuen kannustavaan vaikutukseen liittyviä tietoja olisi tarkennettu.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyisen asetuksen 9 §:n 2 momenttia, mutta kannattavuuslaskelmaa koskevasta vaatimuksesta säädettäisiin 1 momentissa.

Nykyisen asetuksen 9 §:n 3 momentin mukainen säännös ei olisi enää tarpeen. Energiatukea ei ole tarkoitus selvityshankkeissa kohdentaa kansainvälistymistä edistäviin tapahtumiin osallistumisesta aiheutuviin kustannuksiin.

10 §. Investointihankkeessa hyväksyttävät kustannukset.

Pykälän 1 momentti vastaisi pääosin nykyisen asetuksen 10 §:n 1 momenttia, mutta hyväksyttäviä kustannuksia tarkennettaisiin ja rajattaisiin jonkin verran. Muutos- ja korjaustöistä sekä hankkeen tiedottamisesta aiheutuvat kustannukset eivät esimerkiksi enää olisi hyväksyttäviä kustannuksia. Yksittäisessä energiatuen myöntämisestä koskevassa päätöksessä ratkaistaisiin aina tapauskohtaisesti, miltä osin 1 momentissa mainitut kustannukset hyväksytään.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyisen asetuksen 10 §:n 2 momenttia. Käsirahaa ei mainittaisi erikseen, koska sen voidaan katsoa sisältyvän hankinnan ostohintaa vastaaviin kustannuksiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tuen saajaan etuyhteydessä olevalta taholta tehtyjen hankintojen kustannusten hyväksyttävyyttä. Tällaiset hankinnat eivät olisi kiellettyjä, mutta niiden kustannuksia voitaisiin hyväksyä ainoastaan siltä osin kuin tuen saaja osoittaisi kustannusten vastaavan omakustannehintaa. Liiketoimen osapuolten katsottaisiin olevan etuyhteydessä toisiinsa, jos toinen pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa taikka kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta liiketoimen molemmissa osapuolissa. Määritelmä vastaa IAS 24 -standardin mukaista lähipiirimääritelmää ja se on tarkoitettu tulkittavaksi yhteneväisesti standardin kanssa. Lähipiirisuhde syntyy joko määräysvallan perusteella tai taloutta ja liiketoimintaa koskevan huomattavan vaikutusvallan perusteella.

Pykälän 4 momentti vastaisi nykyisen asetuksen 10 §:n 3 momenttia, mutta sääntelyä tarkennettaisiin. Hyväksyttäviä kustannuksia eivät olisi myöskään korot ja muut rahoituskustannukset. Arvonlisävero voitaisiin nykyisestä poiketen hyväksyä tietyin edellytyksin kustannukseksi.

11 §. Selvityshankkeen hyväksyttävät kustannukset.

Pykälän 1 momentti vastaisi pääosin nykyisen asetuksen 11 §:n 1 momenttia, mutta hyväksyttäviä kustannuksia tarkennettaisiin ja rajattaisiin jonkin verran vastaavalla tavalla kuin 10 §:n 1 momentissa. Käännös- ja tulkkaukuskustannuksia ei esimerkiksi enää hyväksyttäisi. Yksittäisessä energiatuen myöntämisestä koskevassa päätöksessä ratkaistaisiin aina tapauskohtaisesti, miltä osin 1 momentissa mainitut kustannukset hyväksytään.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyisen asetuksen 11 §:n 3 momenttia. Sääntelyä täydennettäisiin siten, että yleiskustannukset eivät olisi hyväksyttäviä kustannuksia. Sääntely olisi tältä osin yhdenmukainen 10 §:n 4 momentin kanssa.

12 §. Hakemus energiatuen maksatusta varten.

Pykälän 1 momentti vastaisi osin nykyisen asetuksen 12 §:n 1 momenttia. Maksatuksen mahdollisesta jakaantumisesta eriin säädettäisiin investointihankkeiden osalta 2 momentissa.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyisen asetuksen 12 §:n 3 momenttia sekä 13 §:n 1 ja 2 momenttia. Investointihankkeeseen myönnettyä energiatukea olisi edelleen mahdollista hakea maksuun yhdessä tai useammassa erässä. Sääntelyä tarkennettaisiin siten, että viitattaisiin projektikirjanpitoon, jota koskevasta velvollisuudesta säädettäisiin 16 §:ssä, ja kustannusten maksamisesta tehdyttä selvitykseltä edellytettäisiin luotettavuutta. Ensimmäisen erän maksuhakemuksen yhteydessä ei enää vaadittaisi selvitystä tuen kohteena olevan omaisuuden vakuuttamisesta vahingon varalta. Vakuuttamisen vahingon varalta olisi 13 §:n 2 momentin mukaan edellytys viimeisen maksuerän maksamiselle. Vakuutusta ei kuitenkaan tarvitsisi enää liittää maksatushakemukseen, vaan yrityksen ilmoitus tuen kohteena olevan omaisuuden vakuuttamisesta riittäisi. Tarkoituksena olisi yksinkertaistaa maksatusprosessia. Asia tarkistettaisiin jälkikäteen tehtävien tarkastusten yhteydessä.

Leasing-, osamaksu- tai vastaavia kustannuksia sisältävän hankkeen tuen maksamisesta ei enää olisi erityissäännöstä kuten nykyisen asetuksen 12 §:n 3 momentissa. Tällä tavoin rahoitetuille hankkeille myönnetyn tuen maksamisessa noudatettaisiin, mitä investointihankkeille myönnetyn tuen maksamisesta säädetään. Pykälän 2 momentin mukainen luotettava selvitys kustannusten maksamisesta edellyttäisi, että tuen saaja selvittäisi luotettavasti eriteltynä leasing- tai vastaavan yhtiön maksamat

koneiden ja laitteiden hankinnasta aiheutuneet ja muut leasing- tai vastaavaan sopimukseen perustuvat kustannukset sekä tuen saajan leasing- tai vastaavalle yhtiölle maksamat korvaukset.

Pykälän 3 momentti vastaisi nykyisen asetuksen 13 §:n 4 momenttia, mutta menettelyä yksinkertaistettaisiin jonkin verran hankkeissa, joissa maksutositteiden määrä on alle kymmenen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin selvityshanketta koskevasta energiatuen maksatushakemuksesta. Myönnetty energiatuki maksettaisiin yhdessä erässä. Muutoin maksatushakemusta koskeva sääntely vastaisi käytännössä, mitä 2 ja 3 momentissa säädetään investointihanketta koskevasta maksatushakemuksesta.

13 §. Energiatuen maksaminen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin investointihankkeeseen myönnetyn energiatuen ensimmäisen maksuserän maksamisesta. Ensimmäinen maksuerä olisi mahdollista maksaa, kun tuen saaja on tehnyt sitovan päälaitetilauksen ja aloittanut rakentamisen sekä kustannuksista vähintään 20 prosenttia on maksettu. Aiemmin käytäntönä oli tukipäätöksessä tarkalleen määritellä maksuerät. Tuen saajan kannalta on kuitenkin pidettävä joustavampana menettelyä, jossa tuen saajalle jätetään harkintaan sen suhteen, miten myönnetty tuki jaetaan erillisiin maksuseriin. Tämä koskisi lähinnä suuria ja pitkäkestoisia hankkeita. Pienten hankkeiden osalta nykykäytäntönä on useimmiten ollut tuen maksuun hakeminen yhdessä erässä.

Pykälän 2 momentti vastaisi osin nykyisen asetuksen 12 §:n 2 ja 5 momenttia. Viimeisen maksuerän tulisi aina olla vähintään 20 prosenttia myönnetystä tuesta, eikä tähän liittyisi harkintaa. Lisäedellytys viimeisen maksuerän maksamiseksi olisi tuen kohteena olevan omaisuuden vakuuttaminen vahingon varalta. Nykyisin edellytetään 13 §:n 2 momentin mukaan ensimmäistä erää koskevan maksatushakemuksen yhteydessä selvitystä tuen kohteena olevan omaisuuden vakuuttamisesta vahingon varalta.

Pykälän 3 momentin mukaan selvityshankkeeseen myönnetty energiatuki voitaisiin maksaa, kun hanke on valmistunut ja lopputilitys hyväksytty. Maksatuspäätöksessä vahvistettaisiin tuen lopullinen määrä. Lopullisen tuen suuruuteen sovellettaisiin, mitä 2 momentissa säädetään.

Pykälän 4 momentti vastaisi nykyisen asetuksen 2 §:n 4 momenttia. EU:n komissio edellyttää, että jäsenvaltion viranomaiset sitoutuvat lykkäämään valtiontuen maksamista kaikille sellaisille yrityksille, jotka ovat saaneet aikaisemmin komission päätöksellä yhteismarkkinoille soveltumattomaksi määriteltyä sääntöjenvastaista tukea, kunnes kyseinen yritys on maksanut takaisin koko sääntöjenvastaisen tuen sekä siitä perittävän koron. Kyseessä on niin sanottu Deggendorf-ehto, jota on selostettu kohdassa 4.2 komission tiedonannossa sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperintää edellyttävien komission päätösten tehokkaasta täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa (2007/C272/05). Eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä säädetään kansallisesta menettelystä Suomessa, kun komissio tekee päätöksen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tuen maksamisen keskeyttämisestä tai takaisinperimisestä. Komission päätös on pantava Suomessa viipymättä täytäntöön takaisinperinnästä vastuussa olevan viranomaisen päätöksellä.

14 §. Omaisuuden käyttö- ja luovutusrajoitus.

Pykälän 1 momentin ensimmäinen virke vastaisi nykyisen asetuksen 14 §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä. Omistusoikeus olisi kuitenkin mahdollista siirtää määräaikaaisesti rahoitusyhtiölle tai vastaavalle, jos omaisuuden käyttö- ja hallintaoikeus säilyvät tuen saajalla. Tarkoituksena on yksinkertaistaa ja selkeyttää menettelyjä esimerkiksi leasing- ja vastaavaan rahoitukseen liittyvien hankkeiden osalta. Käyttö- ja hallintaoikeus riittäisivät varmistamaan, että tuen kohde on energiatuen tavoitteiden kannalta tarkoitettussa käytössä ja tuen myöntäjä voi tätä luotettavasti valvoa.

Pykälän 2 momentin mukaan tukipäätöksessä määrättäisiin tarkemmin investointituen kohteena olleen omaisuuden käyttötarkoitus sekä 1 momentissa tarkoitettun määräajan alkamis- ja päättymisajankohta. Tukipäätökseen otettava määräykset selventäisivät omaisuuden käyttö- ja luovutusrajoitukseen liittyvää velvollisuutta.

Pykälän 3 momentti vastaisi nykyisen asetuksen 14 §:n 3 momenttia. Erityisenä syynä voitaisiin pitää esimerkiksi sitä, että tukivaikutus omaisuuden luovutus- tai siirtotapauksessa siirretään omaisuuden mukana. Pykälän 1 momentissa ei enää olisi tarpeen säätää erikseen energiapuun tuotantoon tarkoitettujen työkoneiden käyttö- ja luovutusrajoituksesta.

15 §. Energiatuen saajan selvitys- ja ilmoitusvelvollisuus.

Pykälä vastaisi nykyisen asetuksen 15 §:ää. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin täsmentävä viittaus 9 §:n 2 momentin 3 kohtaan.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin ennakkotietoa koskeva sääntely. Yritysjärjestelyihin ja yritys-kauppoihin liittyen yrityksille voi olla erityisen tärkeää varmistaa etukäteen, että suunnitellut muutokset eivät johda valtionavustuslain maksatuksen keskeytystä koskevan 19 §:n taikka takaisinperintää koskevan 21 tai 22 §:n soveltamiseen. Tuen myöntäjä voisi erityisestä syystä tuen saajan hakemuksesta päättää antaa ennakkotiedon siitä, edellyttäväkö olosuhteiden muutos valtionavustuslaissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin ryhtymistä tai olisiko mahdollista 14 §:n 3 momentin mukaan myöntää poikkeus omaisuuden käyttö- ja luovutusrajoituksiin. Tuen saajan olisi ennakkotietoa koskevassa hakemuksessa esitettävä asian arvioimiseksi ja ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Ennakkotietoa olisi mahdollista hakea aikaisintaan kolme kuukautta ennen kuin olosuhteiden muutos on tarkoitus toteuttaa. Ennakkotieto olisi tarkoitettu ainoastaan tilanteisiin, joissa olosuhteiden muutos olisi erittäin todennäköinen.

16 §. Energiatuen saajan kirjanpitovelvollisuus.

Pykälä vastaisi nykyisen asetuksen 16 §:ää.

17 §. Voimaantulo.

Asetus tulisi voimaan 1.1.2018 ja se olisi voimassa viisi vuotta, kuten nykyinen asetus sen 18 §:n nojalla.

Siirtymäsäännöksen mukaan asetuksen voimaan tullessa vireillä olevaan energiatukihakemukseen ja ennen asetuksen voimaantuloa myönnettyyn energiatukeen sovellettaisiin asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Työ- ja elinkeinoministeriö käsittelee ja ratkaisisi nykyisen asetuksen mukaisesti tehdyt energiatukihakemukset, vaikka asetuksen 3 §:n nojalla osa näistä kuuluisi vuoden 2018 alusta Tekesin hoidettaviksi, sekä hoitaisi muut niihin liittyvät tehtävät. Ministeriön ja

Tekesin ennen asetuksen voimaantuloa myöntämään energiatukeen sovellettaisiin asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Nykyistä asetusta muutettiin asetuksella 34/2017, joka tuli voimaan 23.1.2017. Elinkeino-, ympäristö- ja liikennekeskusten energiatukeen liittyvät tehtävät siirrettiin Tekesille. Mainitun asetuksen siirtymäsäännöksen mukaan energiatukeen, joka on myönnetty ennen asetuksen voimaantuloa, sovelletaan asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Elinkeino-, ympäristö- ja liikennekeskukset hoitavat edelleen myöntämiensä energiatukien maksatukset ja hoitavat näihin tukipäätöksiin liittyvät muut tehtävät. Tähän ei ole tarkoitus tehdä muutosta. Sen vuoksi asetuksen siirtymäsäännöksen mukaan energiatukeen, jonka elinkeino-, ympäristö- ja liikennekeskus on myöntänyt ennen asetuksen 34/2017 voimaantuloa, sovellettaisiin kuitenkin mainitun asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.